

КИРИЧОК К. О.

Донецький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ДІЄСЛІВ КАУЗАЦІЇ РАДОСТІ В НІМЕЦЬКІЙ, ФРАНЦУЗЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ, РОСІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.

У статті розглянуто дієслова на позначення каузації стану радості у німецькій, французькій, англійській, російській та українській мовах. Проаналізовано особливості вживання таких дієслів у досліджуваних мовах. Виокремлено типи ситуацій, у яких вживаються дієслова каузації радості.

Ключові слова: каузація, радість, каузативні дієслова, каузативна ситуація, дієслівна семантика.

В статье рассматриваются глаголы, выражающие каузацию состояния радости в немецком, французском, английском, русском и украинском языках. Проанализованы особенности употребления этих глаголов в исследуемых языках. Определены типы ситуаций, в которых употребляются глаголы каузации радости.

Ключевые слова: каузация, радость, каузативные глаголы, каузативная ситуация, глагольная семантика.

The paper deals with verbs of causation of joy in German, French, English, Russian and Ukrainian. The peculiarities of causative verbs of joy were analyzed in the languages under consideration. The types of situations, where causative verbs of joy are in use were identified.

Key words: causation, joy, causative verbs, causative situation, verbal semantic.

1. Вступ

Сучасна лінгвістика зосереджує свою увагу на проблемах репрезентації людини в мові. Протягом останнього часу науковці акцентують свою увагу на проблемах антрополінгвістики, центром якої постає людина, що вивчається у контексті її мови, мовлення, емоцій, які мають вербальне та невербальне вираження [1–5]. Емоційна сфера завжди була об'єктом підвищеного інтересу

дослідників, зокрема психологів та лінгвістів [1–4]. Увагу наявного дослідження фокусує каузація емоції радості у людини та її відображення у різноструктурних мовах. Каузація, тобто спричинення певного емоційного стану є видом генетичного зв'язку у мові, який включає в себе поняття *причини, наслідку та цілі*. Каузативність є функціонально-семантичною категорією, яка втілює семантику поняттєвої категорії причинності і описує відношення “причина – наслідок” мовними засобами різних рівнів (лексичного, фразеологічного, словотвірного, морфологічного та синтаксичного) [2]. Серед лексем, що позначають набуття емоційного стану радості, важливе місце посідають каузативні емотивні дієслова: нім. *freuen*, фр. *rejoir*, англ. *gladden*, укр. *радувати*, рос. *радовать*. Отже, дієслова каузації радості (ДКР) в німецькій, французькій, англійській, російській та українській мовах постають **предметом** даного дослідження. Слід зауважити, що каузативні дієслова позитивних емоцій є недостатньо вивченими на матеріалі досліджуваних мов, тим більше у порівняльному аспекті. Роботи, що стосуються каузативних дієслів, в основному, освітлюють їх синтаксичні особливості [4;5]. Семантичні особливості каузативних дієслів, зокрема емотивних, переважно залишаються не розкритими. Саме цей факт зумовлює **актуальність** дослідження семантичних особливостей дієслів каузації радості.

Метою цієї статті є виявлення особливостей функціонування ДКР як основних компонентів каузативних конструкцій у німецькій, французькій, англійській, російській та українській мовах. Мета статті передбачає розв'язання таких конкретних завдань: виявити типові ДКР у німецькій, французькій, англійській, російській та українській мовах; проаналізувати семантичні ролі конструкцій із ДКР; виявити та порівняти особливості семантики ДКР; описати основні ситуації, у яких живляються ДКР.

Матеріалом дослідження слугувала вибірка текстових прикладів з електронних корпусів художніх текстів [13;14;16–19]. Вибірка матеріалу склала близько 50 висловлювань із дієсловами

каузації радості в кожній досліджуваній мові.

2. Дієслова каузації радості в німецькій, французькій, англійській, російській та українській мовах.

За традиційними класифікаціями емоцій, радість представлено як одну з першопочаткових емоцій. Стан радості розуміється як таке почуття людини, при якому вона відчуває задоволення, внутрішнє вдоволення, піднесений настрій [10]. Дієслова каузації емоційного стану радості позначають приведення експірієнсера (носія емоції) до такого стану, де він відчуває себе радісним, задоволеним, відчуває сильні приємні почуття. Ситуації, які описуються такими дієсловами, передбачають наявність таких семантичних актантів: учасника, який є носієм емоції, відчуває її – Експірієнсера, та учасника, який є причиною цієї емоції – Стимула. Наприклад: укр. (1) *Галина радує батьків* – стимулом постає Галина, а Експірієнсером батьки. Дієслова даної групи мають таку формулу тлумачення “X каузує Y бути у стані радості”.

Дослідники емоції радості вважають, що ця емоція може переживатися тихо або супроводжуватися іншими емоціями – веселістю, спокоєм, вдоволенням [6:66]. Але радість має більш чуттєво-психологічну природу, ніж вдоволення. О. Пеньковський розуміє радість як задоволення для душі та духа, а вдоволення – як радість тіла. На його думку, поняття *задоволення* є ширшим за поняття *радість* та охоплює частину семантичного комплексу поняття радості. У роботі поділяється такий погляд, тому що синонімічні ряди дієслова *радувати* включають також дієслова із компонентом *задоволення*. У словникових тлумаченнях цих дієслів обов'язково міститься сема «радість», «радісний», або «задоволений».

У мовах, що досліджуються, до цієї групи віднесено дієслова:

а) у німецькій мові це дієслова *freuen, erfreuen, behagen*, які мають значення ‘*Freude bereiten, machen*’ ‘доставити радість’; напр.: (2) *Überhaupt fand ich Bäckerhosen nicht besonders schick, aber sie waren billig, und das freute meine Mutter* [25] ‘Взагалі, я визнав

брюки пекаря не дуже елегантними, але вони були дешевими, та це радувало мою матір’;

б) у французькій мові каузацію стану радості передає дієслово *réjouir* ‘mettre en joie, rendre joyeux’ ‘порадувати’: (3) *Il n’y a pas de plus grande joie que de réjouir un autre être* [26] ‘Не існує більшої радості, ніж радувати іншу істоту’. Треба зауважити, що у французькій мові більш уживаними є аналітичні каузативні конструкції, ‘causer de la joie’ ‘причинити радість’, ‘comblé de joie’ ‘сповнити радістю’ або ‘mettre en état de joie’, ніж дієслово *réjouir*. Дієслово *réjouir* найповніше передає значення каузації стану радості у французькій мові. Інші дієслова, такі як *dérider*, мають часткове відношення до радості, та позначають також стан веселощів.

в) в англійській мові значення каузації радості передають дієслова *to brighten up, to gladden* ‘make or become more cheerful’ ‘ставати або робити когось більш радісним’, *to please* та *to rejoice* ‘cause joy to smb’ ‘спричиняти радість’: (4) *I love to rejoice their poor Hearts at this season* [27] ‘Я люблю радувати їх бідні серця у цю пору року’;

г) в російській мові до цієї групи віднесені дієслова *радовать, обрадовать, порадовать, тешить*, які мають значення ‘взбуджувати, викликають радість в ком-нибудь, доставляють радість’, напр.: (5) ‘Тебе лучше, вот что я вижу, вот что меня радует, — отвечал Василий Иванович’ [28].

д) в українській мові каузацію радості передають дієслова *радувати, порадувати, тішити*, зі значенням ‘викликати почуття радості’. Наприклад: (6) *Людей радувало, що все так обернулося, радувала пісня, що здружувала, радували ті двоє, що їх досі нема* [29].

Слід зазначити, що дієслова укр. *порадувати*, рос. *порадовать* на відміну від дієслів укр. *радувати* та рос. *радовать* позначають не тривалий стан радості, а тимчасовий. Ці дієслова позначають завершеність дії, одноразову дію, яка відбувалася обмежений час. Дієслова укр. *радувати* та рос. *радовать* навпаки позначають тривалу дію, емоцію, яка триває довший час. Це можна

простежити на прикладі: (7) *Очень порадовал и до сих пор радует Юрий Яковлев в самом запоминающемся образе* [30]. Така диференціація значення залежно від форми дієслова наявна лише у слов'янських мовах, тому що категорія виду у цих мовах виражена опозицією дієслів: префіксальні / безпрефіксні. Також, дієслова рос. *обрадовать*, нім. *erfreuen* позначають початок каузації стану радості, тоді як *freuen* та *радовать* – сам процес.

Аналіз практичного матеріалу показав, що дієслова каузації радості вживаються у різноманітному наборі ситуацій.

3. Типи каузативних ситуацій із дієсловами каузації радості

Семантичні особливості каузативного дієслова залежать від типу відображуваної ситуації. Каузативна ситуація (КС) є ключовим поняттям для аналізу висловлювання із каузативним дієсловом. КС представляє собою макроструктуру, яка містить щонайменш дві мікроситуації, пов'язані між собою відношенням каузації [7:6].

Сама ситуація у більшості випадків і є Стимулом для Експірієнсера. Тип ситуації визначає дієслово, яке є типовим для такої ситуації, а також характер суб'єктно-об'єктних відносин.

3.1. Ситуація «Повідомлення приємної новини»

Повідомлення приємних новин є характерною ситуацією, у якій вживаються дієслова каузації радості. Типовими дієсловами-вербалізаторами таких ситуацій є: у німецькій мові *erfreuen*, у російській мові *обрадовать*, *порадовать*, в українській *порадувати*. Наприклад, нім. (8) *Wenn du mir von diesen etwas sagen möchtest, würdest du mir das Herz erfreuen* [31] 'Якби ти мені про це щось розповів, ти б порадував моє серце'. У ситуації цього типу Стимул *du* діє так, щоб повідомити Експірієнсера *mir* приємну новину та цим викликати у нього почуття радості. Порівняємо: рос. (9) *О! Когда же вы так её любите, то должен я вас обрадовать. Я везу её в Москву для того, чтоб сделать её счастье* [32]. Дієслова рос. *обрадовать* та нім. *erfreuen* містять у своєму значенні вказівку на «початок» каузації емоції радості у Експірієнсера та миттєвість. У ситуаціях із дієсловом *порадовать* актуалізуються семи

завершеності дії, здійснення дії у певному відрізку часу, проте немає миттєвості, початок каузації емоції не актуалізується. Такі видові відтінки дії каузації стану виражаються в українській та російській мовах префіксальними формами дієслів. Щодо німецької та французької мов, такі видові відтінки виражаються опозицією часових форм – імперфекта та перфекта.

3.2. Ситуація «Активна дія Стимула, що викликає радість у Експірієнсера»

У ситуації цього типу Стимул виконує активну дію та цим приводить Експірієнсера до стану радості. Наприклад: фр. (10) *Tu m'as réjoui en chantant* [33] 'Ти порадував мене, співаючи' або англ. (11) *To please him she learned to talk about what she read and what she thought* [34] 'Щоб порадувати його, вона навчилась розповідати про те, що вона прочитала та про що думала'. Стимул може виконувати мовленнєву дію (*співати, розповідати, говорити*) або фізичну дію (*танцювати, дарувати* та ін.).

Треба зауважити, що сам Експірієнсера може виконувати активну дію та цим каузувати у самого себе позитивні емоції. У такому випадку роль Стимула бере на себе іменник, який позначає дію, процес: рос. (12) *Возня с «детворой» ее больше не радовала* [35]. У прикладі (12) Стимулом є іменник *возня*, який позначає фізичну дію. Такі ситуації позначають також рефлексивну дію, яка спрямована на себе: укр. *порадувати себе ласощами* (тобто поїсти ласощів та цим порадувати себе), рос. *порадовать себя новым платьем* (купити собі нову сукню). У таких конструкціях дія є прихованою, її можна вивести, перефразовуючи речення або розкладаючи його на частини.

На прикладах німецької та французької мов не було виокремлено рефлексивних ситуацій із каузативними дієсловами, замість них широко вживаються зворотні дієслова *sich freuen, se réjouir*.

3.3. Ситуація «Приємна подія»

а. Зовнішня подія

У ситуації зовнішньої події у якості Стимула постають інші особи (приклад ()), які створюють каузативну ситуацію або взагалі

абстрактні події, у яких не приймає участі інша особа: (13) *Курс национальной валюты также будет радовать инвесторов* [36]. Типовим прикладом зовнішньої події є ситуації візиту, наприклад: англ. (14) *We'll usher him in with a merry din, That shall gladden his joyous heart* [37] ‘Ми завітаємо до нього з веселим гуркітом, це повинно порадувати його серце’ або рос. (15) *Ксения Васильевна, вы так обрадовали нас своим приездом* [38]. Також у ситуаціях цього типу причиною радості Експірієнсера є події, створені іншою особою або вчинки іншої особи: нім. (16) *“Es freut mich, dass Sie das einsehen”, fuhr der Agent gleichmutig fort* [39] ‘Мене радує, що ви це визнаєте, - холонокровно продовжував агент’ та (17) *Chacun fera de son mieux pour ne pas sombrer dans la peine et réjouir un peu les autres, même les pauvres mamans séparées de leurs enfants* ‘Кожен зробить все, щоб не загинути у стражданні та порадувати трохи інших, навіть бідолашні матері, розлучені зі своїми дітьми’ [40].

б. Внутрішня подія

Щодо внутрішньої події, тут Експірієнсера радує його внутрішній стан, процеси, події які відбуваються не у навколишньому середовищі, а у внутрішньому світі Експірієнсера. Таким чином, Стимулом каузації емоційного стану радості можуть бути інші емоції, які переживає Експірієнсер, а також його думки, спогади, мрії, бажання, тобто результати ментальної діяльності. Наприклад, рос. (18) *То есть она понимала, что желать себе человека в безразличное владение – нехорошо, но её радовало, что в ней живет – и всё сильнее – это желание, что она, оказывается, не умерла ещё* [41]. Інші емоції (напр. натхнення, зацікавлення, захоплення) часто постають стимулом, причиною почуття радості: напр. рос. *тешить себя надеждой*, укр. *радувати себе думками*. У французькій мові у ролі об'єкта дієслова *réjouir* постають іменники на позначення негативних почуттів: фр. (19) *Pourquoi l'humiliation est-elle plus douloureuse au coeur que le plaisir ne le réjouit?* [42] ‘Чому приниження таке болюче до серця, що навіть задоволення не може його усунути’. Тут метафоричний дієслівний вираз *réjouir l'humiliation* дослівно можна перекласти як ‘порадувати приниження’, тому у перекладі застосовано дієслово *усунути*.

3.4. Ситуація «Спостереження за Стимулом»

У ситуації цього типу Експірієнсер є спостерігачем за певним об'єктом матеріального світу. Інформація, яку отримує Експірієнсер за допомогою таких почуттів, як зір, слух, викликає у нього почуття радості. Стимулом у таких ситуаціях можуть бути природні явища, об'єкти або твори мистецтва, предмети, створені людиною.

а. Спостереження за натурфактом.

У літературі багато прикладів того, що природа викликає у людини позитивні емоції. Наприклад, людина може спостерігати такі природні об'єкти, як водойми (озера, моря, ріки, струмки), рослини (квіти, дерева), небесні світила (зірки, сонце, луна, місяць), кліматичні явища (дощ, сніг), і вони можуть викликати у неї почуття радості: (20) укр. *Як тішать нас озера, гори, квіти, Роса і теплий грім, і шепіт віт* [43]. Такі ситуації поширені у п'яти досліджуваних мовах: (21) нім. *Wundervolle Ausblicke und Panoramen, die das Auge erfreuen, und saftige, grüne Bergweiden...*[44] 'Ці неймовірні крайовиди та панорами, які радують око, та свіжі, зелені горні полонини...', або фр. (22) *La forêt, splendid, me réjouissait, mais c'était la mauvaise saison, et la chasse fut très moyenne* [45] 'Ліс, розкішний, радував мене, але була погана пора року і полювання було так собі'. Стимулом почуття радості можуть бути також процеси, які відбуваються у природі: напр. цвітіння: (23) *При хорошем уходе может радовать цветением жителей средней полосы вьющаяся жимолость* [46].

б. Спостереження за артефактом.

Твори мистецтва у багатьох випадках виступають у ролі Стимула каузації позитивних емоцій. Людина створена таким чином, що завжди прагне до творчості. Так, картини, архітектурні споруди, книги викликають у Експірієнсера багато приємних почуттів. Твором мистецтва можуть бути будь-які речі: рос. (24) *Чайник обязан не просто кипятить воду, но радовать глаз* [47]. У прикладі (24) мається на увазі, що зовнішній вигляд чайника повинен бути красивим, щоб викликати приємні почуття у користувача.

Також, не тільки твори мистецтва викликають почуття радості у Експірієнсера, але й будь-які речі, які мають важливість для людини за певних обставин: (25) *Вообще-то я не модница, но сапожки меня радуют* [48], або (26) *que nos retrouvailles me réjouissaient au delà de ce qui est permis à une âme bien née* ‘як радували мене наші знахідки...’ [49].

Особливістю ситуації спостереження є наявність у ряді випадків метафоричного Експірієнсера. Оскільки ситуація спостереження передбачає що, експірієнсер спостерігає за Стимулом за допомогою зору або слуху, то вербалізація такої ситуації може включати ще одного учасника – частину тіла, наприклад «радувати/ милувати/ око», «радувати серце, душу». Особливості таких колокацій ДКР із іменниками, що позначають частини тіла наявні у всіх досліджуваних мовах, але не є ідентичними. Так, у німецькій *das Herz erfreuen*. У французькій, російській та українській мовах широко вживаються словосполучення *réjouir l'âme* ‘радувати душу’, *réjouir le coeur* ‘радувати серце’, *réjouir les yeux* ‘радувати очі’. В англійській мові такими словосполученнями є *to delight the eye* ‘задовільняти очі’, *to rejoice the heart* ‘радувати серце’. В українській мові поряд із фразеологізмом *радувати око*, широко вживається *милувати око/вуха/зір*, іноді *милувати душу*, хоча самостійно дієслово *милувати* не позначає каузативу стану радості, а позначає більш фізичні пестощі. Пор. (27) *Тишили і милували око різної масті коні — вороні, сірі, гніді, білі, карі, солові...* [50] та (28) *Скучив за нею, цілував, милував до ранку* [51].

Можна сказати, що такі фразеологічні колокації містять в собі вказівку на ментальну роботу, яка відбувається в уяві людини при спогляданні, слуханні. Це можуть бути образи, асоціації та їх емоційна оцінка.

3.5. Ситуація «Фізичне відчуття, яке викликає у Експірієнсера радість»

У ситуації цього типу, Експірієнсер відчуває фізичне почуття, яке викликає у нього позитивні емоції. Стимулом емоції є фізичне відчуття, таке як наприклад *холод, тепло, тремтіння,*

подув повітря та ін. Такі фізичні відчуття можуть бути викликаними природними явищами, або стимульованими самим експірієнсером. Порівняємо: англ. (29) *And they are once again dashing along the open road, with the fresh clear air blowing in their faces and gladdening their very hearts within them* [52] ‘І вони знов мчать широкою дорогою, і свіже, чисте повітря обвіває їхні обличчя та радує серця’ та укр. (30) *Його радував морозний ранок і якийсь особливий бадьорий ритм, що відчувався в кожному рипінні сідла і в кожному подиху товаришів* [53]. У прикладі (29) стимулом постає природне явище – вітер, у прикладі (30) – фізичне відчуття ритму.

У французькій мові зустрічається також фразеологічна колокація *réjouir la lèvre* ‘порадувати губу’, що позначає ‘викликати приємні смакові відчуття’, в німецькій, англійській, російській та українській мовах таких прикладів не виявлено.

4. Висновки

Отже, дієслова каузації радості дещо по-різному вживаються у досліджуваних мовах. Так, нім. *erfreuen*, рос. *обрадовать* позначають початок каузації радості та/або короткостроковість стану радості, тоді як дієслова рос. *радовать*, укр. *радувати* – не мають прямої вказівки на початок каузації та короткостроковість стану і можуть вказувати на досить тривалий час перебування у стані радості. Префіксальні дієслова рос. *порадовать*, укр. *порадувати* позначають тимчасовий стан радості. У ситуаціях із ними актуалізуються семи завершеності дії, здійснення дії у певному обмеженому відрізку часу. Як зазначено у п. 3.1., такі відтінки значення залежать від категорії стану, яка існує в українській та російській мовах. В німецькій та французькій мовах видові відтінки виражаються формами імперфекта та перфекта, а значить і відтінки значення залежать від часових форм або інших уточнюючих лексем.

На матеріалі досліджуваних мов було виокремлено наступні типи ситуацій, у яких вживаються дієслова каузації радості: 1. Повідомлення Експірієнсера приємної новини. 2. Виконання стимулом дії, що каузує у Експірієнсера почуття

радості. 3. Приємна подія: а) зовнішня; б) внутрішня. 4. Спостереження за Стимулом: а) за натурфактом; б) за артефактом. 5. Фізичне відчуття, яке каузує радість у Експірієнсера.

У дослідженні виокремлено фразеологічні колокації, які формуються за допомогою каузативних дієслів та назв частин тіла або нематеріальних складових людини, наприклад «радувати око», «радувати серце, душу». Такі колокації наявні у всіх досліджуваних мовах і вживаються у ситуації спостереження за артефактом, але не всі вони є ідентичними. Наприклад, в англійській мові поряд із дієсловами *to rejoice*, *to gladden* вживається дієслово *to delight*, яке позначає більш почуття задоволення, ніж радості ‘*to give somebody a lot of pleasure and enjoyment*’ і формує фразеологізм *to delight the eye* ‘задовільняти очі’, а в українській мові широко вживається словосполучення *милювати око*, тоді як окремо дієслово *милювати* не позначає каузацію емоції радості (п. 3.4.).

Треба також зазначити, що конструкції із каузативним дієсловом *freuen* широко вживаються у німецькій мові у ситуаціях, коли наявна підкреслено ввічлива форма. Наприклад, конструкція *wie es mich freuen würde, wenn...* ‘це мене б дуже порадувало, якби...’ звичайно перекладається українською мовою ‘був би дуже радий’. Для української та російської мов характерно перекладати такі конструкції без вживання каузативу. Наприклад, нім. *Das freut mich, dich zu sehen*, звичайно перекладають як ‘Радий тебе бачити’, без каузативного дієслова *радувати*. Щодо англійської та французької мов, вживання дієслів каузації радості у ввічливих формах не є типовим, навпаки, вживаються конструкції із прикметниками або дієприкметниками, наприклад англ. *I am very glad that* ‘дуже радий, що’ або іменникові конструкції *I have great pleasure in* ‘маю задоволення’ або фр *ravi de vous voir* ‘радий вас бачити’.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кустова Г. И. О семантическом потенциале слов энергетической и эксперенциальной сферы / Галина Ивановна Кустова // Вопросы языкознания. 2005, № 3. 2. Кучман І. М. Функціонально-семантична категорія каузативності в сучасній українській мові: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01 / [Гроп Миколайович Кучман](#) – Київ: Б.в., 2011. – 19 с. 3. *Ленько Г. Н.* Выражение категории эмотивности в художественных произведениях французских, английских и немецких авторов конца XX, начала XXI веков. Дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук: 10.02.20 “Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / Галина Николаевна Ленько – М., 2001. С. 59-65. 4. *François J.* Changement, causation, action. Trois catégories sémantiques fondamentales du lexique verbal français et allemand / Jacques François. Genève (Droz) 1989. 5. *Kailuweit, R.* Linking: Syntax und Semantik französischer und italienischer Gefühlsverben // Linguistische Arbeiten. – Tübingen: Niemeyer, 2005.- Bd. 493 – 372 S. 6. *Пеньковский А.Б.* Радость и удовольствие в представлении русского языка // Арутюнова Н. Д. (отв. ред.) Логический анализ языка: Культурные концепты М.: Наука, 1991, с. 148-155. 7. *Недялков В. П., Сильницкий Г. Г.* Типология каузативных конструкций / Владимир Петрович Недялков, Георгий Георгиевич Сильницкий // Типология каузативных конструкций. Морфологический каузатив. Под ред. А. А. Холодовича – Л., 1969. С.5-19. 8. *Diwersy S., François J.* La combinatoire des noms d’affect et des verbes supports de causation en français : étude de leur attirance au niveau des unités et de leurs classes syntactico-sémantiques / Sacha Diwersy, Jacques François. – Revue Tranel, vol. 55, 2011. – P. 139-161. 9. *Schmidhauser B.* Kausalität als linguistische Kategorie: Mittel und Möglichkeit für Begründungen / Beda Schmidhauser. – Tübingen: Niemeyer, 1995.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ:

10. Академічний тлумачний словник української мови [Електроний ресурс] – Режим доступу: <http://sum.in.ua>. 11. Большой толковый словарь русского языка. - 1-е изд-е: СПб.: Норинт С. А. Кузнецов. 1998. 12. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. — 1736. 13. Корпус текстів української мови [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mova.info/> 14. *Национальный корпус русского языка* [Электронный ресурс]. – Режим доступа <http://www.ruscorpora.ru/> 15. Словарь русского языка: В 4-х тт. / Под ред. А. П. Евгеньевой. — 4-е изд., стер. — М.: Рус. яз.; Полиграфресурсы, 1999. - (Малый академический словарь, МАС). 16. Словник синонімів української мови у двох томах – Київ: Наукова думка, 2006. 17. Base textuelle Frantexte : <http://www.frantext.fr/> 18. British National Corpus: <http://corpus.byu.edu/bnc/>. 19. *Das Digitale Wörterbuch der deutschen Sprache* [e-source]. – Available at: <http://www.dwds.de/> . 20. Duden. Das Bedeutungswörterbuch. 4.neu bearbeitete und erweiterte Auflage. – Dudenverlag. Mannheim, 2010 – 1151s.

21. Le Petit Robert. Dictionnaire alphabétique & analogique de la langue française. - Société du nouveau littré. 1973. 22. Le Robert Micro. Dictionnaire d'apprentissage de la langue française. Alain Rey, Monreal, 1998. 23. Longman Lexicon of Contemporary English. Tom McArthur. Longman Group Limited, 1998 – 910 p. 24. The Concise Oxford Thesaurus. Oxford University Press, 1995 – 896 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

25. Goosen, frank. Liegen lernen: roman, heyne, 2002, s. 40. 26. Gide, andre. Les faux monnaieurs. Breal, 2001. 27. The penny magazine of the society for the diffusion of useful knowledge. Charles knight and co, london, 1843. P. 394. 28. Тургенев и.с. отцы и дети: <http://www.ruscorpora.ru/>. 29. Гончар, о. Собор, київ: дніпро, 1989. 30. Ирония судьбы. Классика советского кино (2009-2011) <http://www.ruscorpora.ru/>. 31. Hesse, hermann. Siddhartha. Dover publications, inc., 1998. S. 162. 32. Фонвизин д. И. Недоросль: <http://www.ruscorpora.ru/>. 33. Barrès, maurice. Cahiers, t. 3, 1903, p. 144. 34. Sherry derr wille, seducing sir gwain, lulu.com, 2014, p.60. 35. Грекова и.. Перелом (1987) <http://www.ruscorpora.ru/> 36. Лаврентьев с. Экономика на качелях. 2010. <http://www.rbcdaily.ru/finance/562949978994268>. 37. Dickens, charles. The posthumous papers of the pickwick club <http://corpus.byu.edu/bnc/>. 38. Островский, а. Не от мира сего <http://www.ruscorpora.ru/> 39. Ende, michael. Momo: <http://www.dwds.de/>. 40. De gaulle, anthonioz. Genevieve, la traversee de la nuit, 1998, p. 28. 41. Слаповский а. И. Гибель гитариста, вагриус, 2000 – с. 2. 42. Bianciotti, hector, le pas si lent de l'amour 1995, p.27. [Http://www.frantext.fr/](http://www.frantext.fr/). 43. Зеров м. К. Вибрані твори, 1966, с. 49. 44. Wörterbuch englisch-deutsch: <http://www.linguee.de/>. 45. Schwartz, laurent. Un mathématicien aux prises avec le siècle, 1997, p. 470. 46. Кукулина а. Декоративные жимолости // «наука и жизнь», 2006 <http://www.ruscorpora.ru/>. 47. Зубцова я. Где коровы летают: <http://www.ruscorpora.ru/>. 48. Грекова и. Перелом. [Http://www.ruscorpora.ru/](http://www.ruscorpora.ru/). 49. Bianciotti, hector, le pas si lent de l'amour 1995, p. 33. [Http://www.frantext.fr/](http://www.frantext.fr/). 50. Малик в. К. Черлені щити: <http://www.mova.info/>. 51. Мушкетик ю. М. Останній гетьман: <http://www.mova.info/>. 52. Dickens, charles. The posthumous papers of the pickwick club: <http://corpus.byu.edu/bnc/>. 53. Довженко о. П. Твори, 1958, с. 151.: <http://sum.in.ua/s/raduvaty> .